

NIEUWSBRIEF STICHTING RUSSISCH EREVELD

Speciale uitgave voor adoptanten en donateurs
Nr. 1 (2010)

Voorwoord

Dit is de eerste nieuwsbrief van de Stichting Russisch Ereveld. Door middel van deze nieuwsbrief informeert het bestuur u over de laatste ontwikkelingen: het grafbezoek van nabestaanden van in Leusden begraven soldaten, de voortgang van de opsporing van verwanten, onderzoek, boek en grafadoptie.

U heeft deze nieuwsbrief ontvangen, omdat u een graf heeft geadopteerd of op andere wijze begunstiger van de stichting bent geworden. Daarvoor willen wij u nogmaals zeer hartelijk bedanken.

Wij kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk uw bijdrage is. Zonder uw bijdrage is het grafbezoek van verschillende nabestaanden onmogelijk. Op onze wachtlijst staan dertien kinderen, broers en zussen van soldaten die voor het eerst in hun leven het graf van hun vader of broer willen bezoeken en dat niet kunnen betalen. Dankzij uw steun kunnen we al twee van deze mensen naar Nederland halen, waarschijnlijk rond 4 en 9 mei 2011.

Uw bijdrage wordt ook gebruikt om de andere doelstellingen van de stichting mogelijk te maken, waaronder de opsporing van nabestaanden. Over de vorderingen van de zoektocht naar verwanten leest u meer in deze nieuwsbrief.

Kent u mensen die onze initiatieven willen steunen en daarvoor jaarlijks 50 euro per graf over hebben? Wijst u hen op onze website: www.russisch-ereveld.nl!

De Belastingdienst heeft de Stichting Russisch Ereveld aangewezen als ANBI (algemeen nut beogende instelling). Uw gift is daardoor mogelijk aftrekbaar van de belasting.

Tot slot wensen wij u als bestuur van de Stichting Russisch Ereveld fijne kerstdagen en een gelukkig en vreedzaam 2011!

Grafbezoek en herdenkingen

Op 3 mei bracht Lidia Petoechova, dochter van Sovjetsoldaat Tichon Salnikov, voor het eerst een bezoek aan het graf van haar vader. Ze knielde, ondanks het slechte weer, bij zijn laatste rustplaats. Ook strooide Lidia aarde uit dat ze had meegenomen van het graf van haar moeder, zodat haar ouders 65 jaar na het einde van de oorlog alsnog symbolisch zijn herenigd.

Lidia nam een dag later deel aan de Stille Tocht, die van Kamp Amersfoort via begraafplaats Rusthof naar het Russisch Ereveld leidde. Er waren zeker 1500 aanwezigen. Sommigen herkenden Lidia van een foto uit de krant, anderen zagen haar nogmaals knielen bij het graf van haar vader.

Lidia vertelde na terugkeer in Moskou dat ze meer was geraakt door de hereniging met haar vader dan ze zelf had verwacht. Haar reis voelde "als een droom". Ze heeft het gevoel dat ze een ander mens is geworden en dat het grafbezoek haar rust heeft gegeven.

Het bezoek van Lidia werd vastgelegd door een cameraploeg van NTV, een landelijk Russisch televisiestation. De reportage staat op onze site. Ook door andere media werd volop aandacht besteed aan het ereveld. Zo was er een uitgebreid [interview](#) bij BNR Nieuwsradio en maakte de regionale televisie in Orenburg een reportage.

Lidia Petoechova voor het eerst bij het graf van haar vader (AD/Shody Careman)

Op Overwinningdag (9 mei) waren tijdens de Russische herdenking ongeveer 500 mensen aanwezig. Onder hen bevonden zich een achternicht van soldaat Adilchan Toemarbajev en haar dochter, die uit Kazachstan waren overgekomen. In samenwerking met de ambassade van dat land werd een [boekje](#) uitgegeven over twaalf soldaten uit Kazachstan die op het Russisch Ereveld begraven liggen.

In bijzijn van Koningin Beatrix had eind mei in het Limburgse Margraten de jaarlijkse Amerikaanse Memorial Day plaats. Er werd stilgestaan bij de 8302 slachtoffers die hier begraven liggen. Tijdens de toespraken werden ook de Russische soldaten die in Leusden begraven liggen kort genoemd.

Opsporing van nabestaanden

Sinds de oprichting van de Stichting Russisch Ereveld, eind januari 2010, zijn van 23 soldaten de nabestaanden getraceerd en geïnformeerd over het lot van hun vermiste familielid. Zij hebben al die jaren na de oorlog nooit geweten dat hun vader, oom of grootvader op het Russisch Ereveld in Leusden begraven lag.

Hoewel dat aan het grote aantal succesvolle zoekacties niet is af te zien, blijkt het steeds moeilijker om mensen te vinden. De gemakkelijkste 'gevallen' zijn al opgelost.

Zo werd de speurtocht naar familie van Leonid Ratynski bemoeilijkt, doordat zijn naam foutief was gespeld. Toen duidelijk werd dat hij niet Katynski maar Ratynski heet, was zijn familie wel te traceren. Zijn kleinzoon is onlangs geïnformeerd over het lot van zijn grootvader, die al die jaren vermist was geweest.

De familie van Fjodor Tsjernysjov kon pas worden getraceerd, toen in lokale archieven van de burgerlijke stand zijn geboorteakte werd gevonden. Daarop stond zijn volledige naam en die van zijn ouders. Een kleinzoon en een kleindochter van de soldaat zijn nog in leven.

De familie van Sovjetsoldaat Fjodor Germanov werd in maart al opgespoord. Doordat de nabestaanden de geboortedatum van de soldaat niet konden bevestigen, kon niet met zekerheid worden vastgesteld of zij familie waren van de in Leusden begraven soldaat of van een naamgenoot.

Ook diverse archieven, waaronder die van de burgerlijke stand, konden geen uitsluitsel geven. Deze maand werd alsnog vastgesteld dat de gevonden familieleden werkelijk nabestaanden zijn van de in Leusden begraven soldaat. Dat was te danken aan aanvullende gegevens uit het Krankensbuchlager in Berlijn, waar de administratie van verschillende ziekenhuizen wordt bewaard.

De nabestaanden van Vasili Spiridonov bleken eveneens lang spoorloos, want de jonge soldaat uit Wit-Rusland was ongetrouwd en had geen kinderen. Onlangs werd toch nog een nicht van Spiridonov gevonden.

De zoektocht naar de familie van Feofan Poekas werd bemoeilijkt, doordat zijn vrouw na de oorlog met de kinderen verhuisde naar een onbekende plaats in Wit-Rusland. Na lang zoeken werd een kleinzoon van de in Leusden begraven soldaat getraceerd.

Het totaal aantal soldaten van wie nabestaanden zijn gevonden, bedraagt inmiddels 169. De dit jaar opgespoorde families komen uit Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland, Kazachstan en Oezbekistan. Onder anderen de dochters van de Sovjetsoldaten Vasili Ploskich en Michail Skomorochov willen graag het graf van hun vader bezoeken.

Michail Skomorochov en zijn vrouw Maria voor de oorlog uitbrak (privécollectie familie Skomorochov)

Vordering grafadoptie

In juni ging de Stichting Russisch Ereveld van start met grafadoptie. Sindsdien zijn de graven van 114 soldaten geadopteerd die op het ereveld in Leusden begraven liggen. Dat mogen we gerust een vliegende start noemen, al is er nog een lange weg te gaan om voor alle 865 graven een adoptant te vinden.

De stichting wil door middel van grafadoptie de samenleving meer betrekken bij het in de vergetelheid geraakte ereveld en zo de herinnering aan de soldaten levend houden. Daarnaast wil de stichting ook het bedrijfsleven en – op den duur – scholen bij het ereveld betrekken.

Op onze website is te zien welke graven al zijn geadopteerd en welke nog niet. Er bestaat niet alleen belangstelling voor de laatste rustplaats van Sovjetsoldaten die in 1941 en 1942 in en nabij Kamp Amersfoort zijn vermoord. Ook voor de graven van de andere Sovjetrussische oorlogsslachtoffers hebben zich verschillende mensen aangemeld.

In mei worden bij elk geadopteerd graf bloemen geplaatst. Adoptanten hoeven niet voor de graven te zorgen. Het onderhoud is in handen van de Oorlogsgravenstichting.

Vordering boek

Niet alleen door middel van grafadoptie probeert de Stichting Russisch Ereveld te voorkomen dat de begraafplaats weer een vergeten plek wordt. Remco Reiding werkt sinds 2009 aan een boek, dat een blijvende nagedachtenis aan de in Leusden begraven soldaten moet vormen. Het resultaat van deze tijdrovende klus laat nog op zich wachten, maar belangstellenden kunnen zich [hier](#) (op onze website) alvast inschrijven.

Onderzoek

Dankzij onderzoek ten behoeve van het boek zijn nieuwe feiten bekend geworden. Zo is nu duidelijk dat veel van de in Leusden begraven Sovjetrussen in mijnen in het Ruhrgebied te werk werden gesteld tijdens hun krijgsgevangenschap. Het gaat hierbij om de Sovjetsoldaten die na de oorlog vanuit Margraten naar het Russisch Ereveld werden overgebracht. Andere soldaten werden gedwongen te werken bij hoogovens, metaalfabrieken en bij de bouw van machines.

Sovjetrussische krijgsgevangenen kregen doorgaans de zwaarste werkzaamheden toebedeeld en miljoenen overleefden mede daardoor de oorlog niet. De 691 in Duitsland gestorven Sovjetrussen die in Leusden werden herbegraven, vormden daarop geen uitzondering. Dat blijkt uit documenten die zijn gevonden in de archieven van de International Tracing Service (ITS) in Bad Arolsen.

ITS in Bad Arolsen.

Van tientallen in Leusden begraven Russen is dankzij archiefonderzoek hun precieze werkplek bekend geworden. Tot nu toe was vrijwel niets bekend over de krijgsgevangenschap van de 691 Sovjetsoldaten, wiens stoffelijke resten vanuit Margraten naar Leusden werden overgebracht.

Daarnaast heeft het bezoek aan de ITS nieuwe persoonsgegevens van enkele soldaten opgeleverd. Die data maken de zoektocht naar hun nabestaanden mogelijk.

Ook documenten uit het Centraal Archief van het Ministerie van Defensie hebben nieuwe persoonsgegevens opgeleverd. Van drie Sovjetsoldaten die in Lippstadt overleden, zijn nu de volledige naam evenals geboorteplaats en -jaar bekend.

De lijst van nog te vinden families op onze website is daarom aangevuld. Het betreft vier soldaten uit Oekraïne (provincies Zaporozj'je en Cherson), twee soldaten uit Rusland (provincies Nizjni Novgorod en Orjol), één uit Wit-Rusland en één uit Georgië.

Bezoek Bergen Belsen en Neuengamme

Zonder Kamp Amersfoort geen Russisch Ereveld. Als de nazi's in 1941 niet 101 Sovjetrussische krijgsgevangenen uit Centraal-Azië naar Amersfoort hadden gestuurd, was er nooit een Sovjetbegraafplaats gekomen. Behalve aan Kamp Amersfoort bracht Remco Reiding dit jaar en voorgaande jaren ook een bezoek aan drie voormalige krijgsgevangenenkampen in Duitsland, waar in Leusden begraven Sovjetsoldaten gevangen hebben gezeten.

Daarnaast werd besloten mee te gaan met de jaarlijkse reis van de Stichting Oktober 44 naar Neuengamme. Voor een beter begrip van de ellende tijdens de oorlog is het belangrijk eens een voormalig concentratiekamp te zien, hetgeen niet hetzelfde is als een krijgsgevangenenkamp, die ook wel Stalags worden genoemd.

Ook werd het voormalige kamp in Bergen Belsen aangedaan. Ton de Jong bezocht dit kamp, waar zijn vader meer dan zestig jaar geleden overleed, voor het eerst. Foto's treft u [hier](#) aan.

Mevrouw Schouten-Verhoef las opnieuw het gedicht voor dat zij vorig jaar schreef voor de 65-jarige herdenking van het einde van de oorlog. Haar vader Wouterus Verhoef was 65 jaar, toen hij in Neuengamme stierf. Het gedicht is het afgelopen jaar aangevuld met een conclusie. U vindt het hier (exclusief) in zijn geheel:

Het is vijftenzestig jaar geleden
Het lijkt gisteren en doet nog steeds pijn
Vandaag in het bijzonder willen wij gedenken
Allen die hier gestorven zijn

Zij werden wreed van dierbaren verdreven
En weggestopt in kampen ver van huis
Geen mens meer maar een nummer en geen leven
De meesten kwamen nooit meer thuis

Zij werden vernederd en geslagen
Hard werken en heel vaak geen brood
't Verdriet, de kou, de honger in die dagen
Zovelen vonden hier de dood

Ze moesten boevenkleding dragen
'n Kruis werd geschoren dwars over hun kruin
Zelfs na hun dood werden zij nog geslagen
Hun as diende als mest in Kapo's groentetuin

Het is vijftenzestig jaar geleden
't Lijkt gisteren en doet nog steeds pijn
Maar wij mogen vast vertrouwen
Dat zij nu voorgoed bij God geborgen zijn.

Er ging in die jaren zoveel mis
Dat wordt door velen nog betreurd
Maar wat nog het ergste is
Dat het heden nog gebeurt

M. Schouten-Verhoef

Het NCRV-programma Schepper en Co besteedde op 22 en 29 oktober, 5 en 12 november aandacht aan de reis naar Bergen Belsen en Neuengamme. De afleveringen zijn [hier](#) terug te zien.

NIEUWSBRIEF STICHTING RUSSISCH EREVELD

© Remco Reiding, 2010

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Russisch Ereveld. De nieuwsbrief is alleen per e-mail te ontvangen en is vooralsnog alleen in het Nederlands beschikbaar.

Voor het laatste nieuws verwijzen we u naar de website: www.russisch-ereveld.nl.
Sommige artikelen uit deze nieuwsbrief kunnen al eerder zijn gepubliceerd op onze website.

Reageren?
russisch_ereveld@hotmail.com

Wilt u onze activiteiten ondersteunen?
Rabobank 1276.54.739 t.n.v. Stichting Russisch Ereveld